

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2024, sp. zn. 7 Td 47/2024, ECLI:CZ:NS:2024:7.TD.47.2024.1

Číslo: 34/2025

Právní věta:

Místní příslušnost soudu, v jehož obvodu čin vyšel najevo podle § 18 odst. 2 tr. ř., je založena místem, kde se o spáchání trestného činu poprvé dozvěděl policejní orgán nebo státní zástupce.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04.12.2024

Spisová značka: 7 Td 47/2024

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Místní příslušnost

Předpisy: § 18 odst. 2 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ve věci obviněného J. Š. vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 4 T 58/2024 rozhodl, že podle § 24 odst. 1 tr. ř. je k jejímu projednání příslušný Okresní soud v Ústí nad Labem.

I.

Návrh na určení místní příslušnosti

1. Obviněný J. Š. je obžalobou, která byla dne 4. 11. 2024 podána u Okresního soudu v Ostravě, stíhán pro přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Tohoto trestného činu se obviněný podle žalobního návrhu měl dopustit v podstatě tím, že dne 18. 3. 2023 na území Belgie prodal automobil zn. Citroën Jumper registrační značky XY, který do té doby užíval na podkladě smlouvy o nájmu dopravního prostředku a který byl ve vlastnictví společnosti G. T., s. r. o., se sídlem v XY, a tím této společnosti způsobil škodu ve výši 194 300 Kč.

2. Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 6. 11. 2024, sp. zn. 4 T 58/2024, byla věc podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř., § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. předložena Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o příslušnosti soudu. Okresní soud v Ostravě odůvodnil tento postup tím, že čin byl spáchán v cizině a že obviněný žije v Anglii, kde podniká a kde má i doručovací adresu, přičemž do České republiky cestuje přibližně jen třikrát do roka. Z toho Okresní soud v Ostravě dovodil, že místní příslušnost

soudu nelze určit podle § 18 odst. 1 tr. ř., a že z hledisek, která jsou rozhodná podle § 18 odst. 2 tr. ř., přichází v úvahu pouze místní příslušnost soudu, v jehož obvodu čin vyšel najevo. V návaznosti na to Okresní soud v Ostravě konstatoval, že čin vyšel najevo v obvodu působnosti Okresního soudu v Ústí nad Labem, neboť poškozený učinil trestní oznámení u Okresního státního zastupitelství v Ústí nad Labem.

II.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu o návrhu na určení místní příslušnosti

3. Nejvyšší soud shledal, že je dána jeho příslušnost k rozhodnutí o příslušnosti soudu podle § 24 odst. 1 tr. ř., a po projednání věci v neveřejném zasedání dospěl k následujícím závěrům.

4. Věcná příslušnost okresního soudu vyplývá z ustanovení § 16 tr. ř. a nevystávají o ní žádné pochybnosti.

5. Místní příslušnost soudu se primárně řídí ustanovením § 18 odst. 1 tr. ř., podle něhož řízení koná soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán. V posuzované věci byl čin podle obžaloby spáchán prodejem vozidla, které měl obviněný svěřeno poškozenou společností. Tento čin je obžalobou kvalifikován jako přečin zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku, jehož se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku větší škodu. Přisvojení si cizí věci, která byla pachateli svěřena, spočívá v jednání, kterým pachatel s takovou věcí naloží v rozporu s účelem, k němuž mu byla dána do dispozice, a to způsobem, jímž maří účel svěření. Pouhé převzetí cizí věci pachatelem (její svěření) s tím, že s ní bude určitým způsobem nakládat, ještě nenaplnuje zákonné znaky objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry. Místo, kde pachatel věc převzal, proto není místem spáchání tohoto trestného činu ve smyslu § 18 odst. 1 tr. ř., pokud se liší od místa, kde si pachatel věc přisvojil (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. [16/1999](#) Sb. rozh. tr.). Jak správně uvedl Okresní soud v Ostravě v citovaném usnesení, pro určení místní příslušnosti soudu k projednání věci je podstatné jednání pachatele poté, co pojal úmysl naložit s věcí v rozporu s účelem svěření, tedy ve kterém místě se věc svěřená pachateli stala jím přisvojenou, čímž se ocitla mimo dosah vlastníka nebo jiné oprávněné osoby.

6. Obviněnému je v obžalobě kladeno za vinu, že jako nájemce v rozporu se smlouvou a bez vědomí pronajímatele neoprávněně prodal pronajaté vozidlo, a pronajímateli tak způsobil větší škodu. Právě místo prodeje vozidla je v daném případě místem spáchání trestného činu. Toto místo se nachází v cizině, konkrétně v Belgii. Na tomto místě také vznikla škoda. Žádná skutečnost naplňující některý ze znaků objektivní stránky skutkové podstaty přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku nenastala na území České republiky.

7. Okolnost, kde má sídlo nebo bydliště poškozený, není sama o sobě součástí zákonných hledisek pro určení místní příslušnosti soudu (§ 18 odst. 1, 2 tr. ř.). Trestný čin zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku není distančním deliktem jen proto, že poškozený má sídlo nebo bydliště v jiném místě, než ve kterém došlo k jednání pachatele (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. [21/2018](#) Sb. rozh. tr.). Sídlu nebo bydliště poškozeného není bez dalšího místem vzniku následku v podobě škody. V posuzovaném případě tudíž o distanční delikt nejde. Tzv. distanční delikt je definován odlišností místa jednání pachatele (míněno celého a již uzavřeného jednání) od místa vzniku následku. V případě trestného činu zpronevěry je tato podmínka splněna tím, že po svěření věci pachatel se svěřenou věcí, kterou fyzicky nemá u sebe a která se nachází na jiném místě než pachatel v době jednání, naloží způsobem přičítícím se účelu svěření a vylučujícím obnovení dispozice vlastníka nebo jiné oprávněné osoby. V daném případě obviněný měl u sebe cizí věc – vozidlo, které mu bylo poškozeným svěřeno, a později měl jednat v rozporu s účelem svěření tak, že toto vozidlo prodal, čímž současně poškozenému způsobil škodu. Následek trestného činu nenastal na jiném místě, než na kterém obviněný jednal způsobem naplňujícím objektivní stránku skutkové podstaty žalovaného přečinu. K naplnění

objektivní stránky přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku tudíž mělo dojít v cizině, přičemž v České republice nenastaly žádné skutkové okolnosti, které jsou významné pro určení příslušnosti soudu podle místa spáchání činu ve smyslu § 18 odst. 1 tr. ř. Místní příslušnosti bylo proto nutno posoudit podle § 18 odst. 2 tr. ř.

8. Podle § 18 odst. 2 tr. ř. nelze-li místo činu zjistit nebo byl-li čin spáchán v cizině, koná řízení soud, v jehož obvodu obviněný bydlí, pracuje nebo se zdržuje; jestliže se nedají tato místa zjistit nebo jsou mimo území České republiky, koná řízení soud, v jehož obvodu čin vyšel najevo. Kritéria místní příslušnosti podle § 18 tr. ř. jsou tedy uspořádána hierarchicky, což znamená, že další kritérium se uplatní teprve tehdy, když předchozí aplikovat nelze.

9. Druhým kritériem, jež se může uplatnit tehdy, když nelze místo činu zjistit nebo byl čin spáchán v cizině, je kritérium bydliště nebo pracoviště obviněného, pokud je ovšem lze zjistit a nachází se v České republice. Obviněný sice formálně má bydliště na území České republiky, rozhodný je však faktický stav, který spočívá v tom, že obviněný žije v Anglii, kde se zdržuje a pracuje a kde je i jeho doručovací adresa. Místa, kde obviněný fakticky bydlí, pracuje nebo se zdržuje, jsou mimo území České republiky. Z toho důvodu se uplatní třetí kritérium, podle něhož koná řízení soud, v jehož obvodu čin vyšel najevo.

10. Za místo, kde trestný čin vyšel najevo, je třeba považovat místo, kde se některý z orgánů činných v trestním řízení dozvěděl, že byl spáchán trestný čin. Pojem „vyšel najevo“ tedy není vázán na okamžik zahájení trestního stíhání, nýbrž jde o místo, kde se o spáchání trestného činu poprvé dozvěděl některý z orgánů činných v trestním řízení. Takovým subjektem je typicky státní zástupce a policejní orgán. Ti jsou podle § 158 odst. 2 tr. ř. povinni přijímat oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Policejní orgán pak je podle § 158 odst. 1 tr. ř. povinen mimo jiné na podkladě trestních oznámení a podnětů jiných osob učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele. Policejní orgán zahájí úkony trestního řízení a podle § 158 odst. 3 tr. ř. o tom sepíše záznam. Státní zástupce je podle § 157 odst. 2 tr. ř. vůči policejnímu orgánu vybaven oprávněním ukládat mu provedení zmíněných úkonů.

11. Stav, kdy „čin vyšel najevo“, tedy nenastal v okamžiku, kdy se o činu dověděl poškozený, nýbrž až tehdy, když poškozený učinil trestní oznámení. Jiný výklad by nesplňoval požadavek určitosti příslušného kritéria a byl by tak v rozporu s ústavní zásadou zákonného soudce zakotvenou v čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Pokud by se místem, kde čin vyšel najevo, rozumělo například místo, kde se o činu dozvěděl poškozený, svědek či jiná osoba, mohlo by zejména u trestné činnosti spáchané více útoky nebo vůči více poškozeným být nejasné a mnohdy obtížné nebo vůbec nezjistitelné místo, kde čin „vyšel najevo“ jako první a jakým způsobem. Nehledě na to, že by bylo nutno například zvažovat, které ze znaků objektivní stránky skutkové podstaty daného trestného činu by musela nějaká osoba vnímat a nakolik si je jako trestné uvědomovat, aby tím byl naplněn požadavek, že čin vyšel najevo. Uvedená zásada platí i v případech, kdy se o skutečnostech nasvědčujících podezření ze spáchání činu dozvěděl státní orgán, míněno jiný než orgán činný v trestním řízení. Ačkoliv by se například v případech, kdy se o takových skutečnostech dozví finanční úřad v daňovém řízení, nabízela úvaha, že čin vyšel najevo právě tím, rovněž by takový závěr nesplňoval požadavek existence jasného a jednoznačného pravidla pro určení místní příslušnosti. Opět by nebylo pro naplnění ústavní zásady zákonného soudce dostatečně zřejmé, na jaké státní orgány a v jakých případech by se takové založení místní příslušnosti soudu vztahovalo. Nic na tom nemění ani povinnost státních orgánů podle § 8 odst. 1 věty druhé tr. ř. neprodleně oznamovat státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. Tato oznamovací povinnost sice staví státní orgány do poněkud jiné situace než právnické nebo fyzické osoby obecně, avšak nelze z toho vždy dovozovat jasný okamžik a místo, kde se určitý státní orgán (případně jeho organizační složka) o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán

trestný čin, dozvěděl natolik nepochybným způsobem, že by to zakládalo místní příslušnost soudu v trestním řízení. Pro úplnost zbývá dodat, že jiná situace nastane, pokud zmíněné skutečnosti vyjdou najevo před soudem v průběhu trestního řízení v hlavním líčení, kde je přítomen intervenující státní zástupce jakožto orgán činný v trestním řízení, který je povinen na takovou situaci trestněprávně relevantním způsobem reagovat (§ 2 odst. 3 tr. ř.).

12. Proto je nutno z důvodu právní jistoty a zřetelného dodržení zmíněné ústavní zásady zákonného soudce trvat na tom, že zákonná dikce „čin vyšel najevo“ v § 18 odst. 2 tr. ř. vyjadřuje stav, při kterém se informace o činu dostala subjektu, který je povolán k tomu, aby na ni reagoval způsobem, jímž se čin stane předmětem trestního řízení. Takové jasné pravidlo je i praktické, aby o příslušnosti soudu nevznikaly zbytečné pochybnosti.

13. Ve smyslu uvedených zásad vyšel čin v dané věci najevo tím, že poškozená obchodní společnost G. T., s. r. o., učinila trestní oznámení u Okresního státního zastupitelství v Ústí nad Labem. V návaznosti na to státní zástupce okresního státního zastupitelství uložil policejnímu orgánu Policie České republiky – Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje zahájení úkonů trestního řízení. Úkony trestního řízení zahájil policejní orgán Policie České republiky – Městského ředitelství policie Ostrava, patrně s ohledem na to, že poškozeným je obchodní společnost se sídlem v Ostravě. Tento policejní orgán posléze zahájil i trestní stíhání obviněného. V návaznosti na to státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Ostravě podala obžalobu u Okresního soudu v Ostravě. Okolnost, že poškozeným a oznamovatelem je obchodní společnost se sídlem v obvodu Okresního soudu v Ostravě, však nemá pro určení místní příslušnosti soudu žádný význam, neboť stojí mimo zákonná hlediska. Za popsané situace je rozhodným hlediskem to, že ve smyslu § 18 odst. 2 tr. ř. čin vyšel najevo v obvodu Okresního soudu v Ústí nad Labem.

14. Nejvyšší soud proto podle § 24 odst. 1 tr. ř. rozhodl, že k projednání věci je příslušný Okresní soud v Ústí nad Labem.